

«Тасдиқ мекунам»

Ректори МДТ «Донишгоҳи давлатии
омӯзгории Тоҷикистон ба номи
Садриддин Айни», доктори илмҳои
таълим, профессор
Ибодуллозода Аҳлиддин Ибодулло

« 26 » 06 2026

ТАҚРИЗИ

муассисаи пешбар ба диссертатсияи Назарзода Нигина Раим дар мавзӯи «Шароитҳои педагогии омода кардани омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ барои истифодабарии маводҳои видеоӣ дар фаъолияти касбӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 5.3. Педагогика (5.3.10.9. Назария ва технологияи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ)) пешниҳод шудааст

Мутобиқ будани мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Диссертатсияи пешниҳодшуда аз ҷиҳати мавзӯ ва муҳтаво ба талаботи шиносномаи ихтисоси илмӣ 5.3. Педагогика (5.3.10.9. Назария ва технологияҳои таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ)) пурра мутобиқат менамояд.

Мубрамияти мавзӯи таҳқиқот. Мавзӯи диссертатсияи Назарзода Нигина Раим ба яке аз масъалаҳои мубрами илми педагогикаи муосир бахшида шудааст. Масъалаи омода намудани омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ ба истифодаи самараноки маводҳои видеоӣ дар фаъолияти касбӣ дар шароити муассисаҳои таҳсилоти олӣ ҳамчун омилҳои муҳимми баланд бардоштани сифати таълим арзёбӣ мегардад. Муаллиф ба таври асоснок нишон медиҳад, ки бидуни воситаҳои муосири таълим, аз ҷумла маводҳои видеоӣ, раванди таълим хусусияти фаъол ва интерактивӣ касб намекунад ва талаботи рӯзафзуни ҷомеа пурра қонеъ намегарданд. Аз ин лиҳоз, мавзӯи интиҳобгардида дорои аҳамияти баланди назариявӣ ва амалӣ мебошад.

Дар рисола самтҳои назариявии оморасозии омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ мавриди таҳлили ҳамаҷониба қарор гирифтаанд. Муаллиф моҳияти педагогӣ, равонӣ ва дидактикии истифодаи маводҳои видеоиро дар раванди таълим возеҳ шарҳ дода, ҳамзамон маҷмӯи

шароит ва омилҳоро муайян намудааст, ки ба баланд гардидани самаранокии истифодаи маводҳои видеоӣ дар фаъолияти касбии омӯзгорон мусоидат менамоянд. Ин ҷанбаҳо сатҳи илмӣ ва асоснокии таҳқиқотро ба таври назаррас боло мебаранд.

Дарачаи асосноккунии гузоришҳои илмӣ, хулосаҳо ва пешниҳодҳо, ки дар диссертатсия оварда шудаанд. Натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ бо така ба методологияи муосири илмӣ, истифодаи манбаъҳои гуногуни иттилоотӣ-методӣ ва педагогӣ, таҳлили амиқ ва бисёрсатҳаи мафҳумҳои асосии тадқиқот, инчунин бо татбиқи мақсадноки маҷмӯи методҳои таҳқиқотӣ асоснок карда шудаанд. Методҳои истифодашуда ба мақсад, объект, предмет, вазифаҳо ва мантиқи умумии таҳқиқот мутобиқ буда, эътимоднокии натиҷаҳои бадастомадаро таъмин менамоянд. Нуктаҳои асосӣ, муҳтаво ва хулосаҳои муҳимми кори таҳқиқотии муаллифи диссертатсия дар шакли мақолаҳои илмӣ дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшаванда ва маҷмуаҳои маводи конференсияҳо ба табъ расида, инчунин дар семинарҳо ва ҷаласаҳои илмӣ-методии донишгоҳӣ дар шакли баромадҳои шифохӣ ва хаттӣ пешниҳод гардидаанд. Натиҷаҳои таҳқиқот дар конференсияҳои ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ ҳамчун маърузаҳо, гузоришҳо ва тезисҳо мавриди муҳокима ва санҷиш қарор гирифтаанд.

Дар асоси ин, метавон хулоса намуд, ки асосҳои методологӣ ва назариявии кори илмӣ-таҳқиқотӣ боэътимод ва боварибахш мебошанд. Шиносоӣ бо муҳтавои диссертатсия шаҳодат медиҳад, ки муаллиф дорои дониши мустақами назариявӣ буда, маҳорат ва малакаи баланди таҳлил, ҷамъбаст ва асосноккунии натиҷаҳои таҳқиқоти илмиро доро мебошад. Автореферати диссертатсия бо сатҳи баланди илмӣ таҳия гардида, ба муҳтаво ва мундариҷаи рисолаи илмӣ пурра мутобиқ мебошад ва оид ба моҳият, аҳаммият ва натиҷаҳои асосии таҳқиқоти анҷомшуда мусоидат мекунад. Мақолаҳои илмӣ нашрнамудаи муаллифи диссертатсия муҳтавои асосии таҳқиқоти диссертатсиониро инъикос намуда, саҳми шахсии муаллифро дар ҳалли масъалаи омода намудани омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ ба истифодаи мақсадноки маводҳои видеоӣ дар фаъолияти касбӣ ба таври равшан нишон медиҳанд.

Навгони илмӣ ва эътимоднокии натиҷаҳои гирифташуда. Дар диссертатсия масъалаи омода намудани омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ ба истифодаи маводҳои видеоӣ дар фаъолияти касбӣ ҳамчун омилҳои муҳимми баланд бардоштани сифати омодагии касбии мутахассисони соҳаи маориф дар шароити муосири рушди таҳсилот таҳқиқ гардидааст. Моҳият, сохтор, вазифаҳо ва самтҳои асосии истифодаи маводҳои видеоӣ дар раванди таълими забони англисӣ ба таври илмӣ муайян гардида, аҳаммияти онҳо дар ташаккули салоҳияти касбӣ ва методии омӯзгорони оянда асоснок

карда шудааст. Низоми педагогии омодакунии омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ ба истифодаи мақсадноки маводҳои видеоӣ дар фаъолияти таълимӣ таҳия гардида, аз ҷиҳати назариявӣ ва методологӣ асоснок карда шудааст. Нишон дода шудааст, ки татбиқи низоми пешниҳодшуда ба рушди малакаҳои касбӣ, тақмили фаъолияти таълимӣ ва баланд гардидани сатҳи омодагии касбии омӯзгорони оянда мусоидат менамояд.

Ҳамчунин, дар таҳқиқот шароитҳои педагогӣ муайян карда шудаанд, ки самаранокии раванди омодакунии донишҷӯёнро ба истифодаи маводҳои видеоӣ дар раванди таълими забони хориҷӣ таъмин менамоянд. Меъёрҳо, нишондиҳандаҳо ва сатҳҳои омодагии омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ ба истифодаи маводҳои видеоӣ аз ҷиҳати илмӣ ва амалӣ бо далелҳо муайян ва асоснок карда шудаанд.

Аҳаммияти илмӣ таҳқиқот. Натиҷаҳои диссертатсия саҳми муайяни илмиро дар рушди назария ва методикаи таълими забонҳои хориҷӣ мегузоранд, зеро дар он асосҳои назариявӣ ва методологии омода намудани омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ ба истифодаи маводҳои видеоӣ дар раванди таълим таҳия ва асоснок карда шудаанд. Таҳқиқот мафҳуми истифодаи маводҳои видеоиро дар низоми омодагии касбии омӯзгорони оянда амиқ гардонид, робитаи онро бо ташаккули салоҳиятҳои касбӣ ва методии омӯзгорон аз ҷиҳати илмӣ исбот менамояд. Амсила ва шароитҳои педагогии пешниҳодшуда метавонанд ҳамчун заминаи назариявӣ барои таҳқиқоти минбаъда дар соҳаи таълими забонҳои хориҷӣ истифода шаванд.

Аҳаммияти амалии таҳқиқот. Натиҷаҳо ва тавсияҳои таҳияшуда метавонанд дар ҷараёни таълими фанҳои касбӣ ва педагогӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии педагогӣ, коллеҷҳои омӯзгорӣ, инчунин дар муассисаҳои тақмили ихтисос ва бозомӯзии омӯзгорон истифода шаванд. Маводҳои таҳияшуда барои тақмили мундариҷа, шаклҳо ва усулҳои таълими забони англисӣ, баланд бардоштани сатҳи омодагии касбӣ ва методии омӯзгорони оянда, инчунин барои ташкил ва гузаронидани машғулиятҳо бо истифодаи мақсадноки маводҳои видеоӣ аҳаммияти амалӣ доранд.

Аҳаммияти иқтисодии таҳқиқот. Татбиқи натиҷаҳои диссертатсия ба истифодаи самараноки захираҳои таълимӣ ва кадрӣ, коҳиш ёфтани хароҷот марбут ба тайёри ва тақмили тақрори касбии омӯзгорон, инчунин оптимизатсияи раванди таълим дар муассисаҳои таҳсилоти олии мусоидат менамояд. Истифодаи маводҳои видеоӣ ҳамчун воситаи муассири таълимӣ имконият медиҳад, ки сифати таълим бо хароҷоти нисбатан кам баланд бардошта шуда, самаранокии фаъолияти касбии омӯзгорони оянда таъмин гардад.

Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои бадастомада бо така ба заминаи мустаҳкамаи назариявӣ, истифодаи васеи сарчашмаҳои илмӣ ватанӣ ва хориҷӣ, татбиқи маҷмӯи усулҳои мувофиқи таҳқиқоти педагогӣ (назариявӣ, эмпирикӣ ва оморӣ), инчунин гузаронидани корҳои таҷрибавӣ-озмоишӣ дар шароити воқеии раванди таълим таъмин гардидааст. Натиҷаҳои бадастомада дар марҳилаҳои гуногуни таҳқиқот бо истифодаи усулҳои таҳлил, муқоиса, ҷамъбаст ва коркарди оморӣ мавриди санҷиш қарор гирифта, бо маълумоти таҷрибавӣ тасдиқ шудаанд.

Самаранокии ҳулосаҳо ва пешниҳодҳои илмӣ тавассути татбиқи амалии онҳо дар ҷараёни таълиму тарбия, таҳлили динамикаи нишондиҳандаҳои рушди худтакмилдиҳии касбии омӯзгорони оянда, инчунин муқоисаи натиҷаҳои марҳилаҳои ибтидоӣ ва ҷамъбастиҳои озмоиш исбот карда шудааст. Ҳамчунин, мувофиқати натиҷаҳои таҳқиқот бо ҳадаф, вазифаҳо, фарзия ва мантики умумии таҳқиқот эътимоднокӣ ва боварибахшии онҳоро таъмин менамояд.

Саҳми шахсии муаллифи кор дар иштироки мустақим ва бевоситаи ӯ дар тамоми марҳалаҳои таҳқиқот ифода ёфтааст, аз ҷумла: банақшагирӣ ва асоснок намудани мубрамии мавзӯ, таҳияи сохтори диссертатсия, муайян кардани мақсад, вазифаҳо, объект ва предмети таҳқиқот, ҷустуҷӯ ва таҳлили адабиёти илмӣ оид ба мавзӯ, ҷамъоварӣ, коркарди маълумоти таҷрибавӣ, таҳлили натиҷаҳои бадастомада, омода ва нашр намудани мақолаҳои илмӣ, иштирок дар ҷорабиниҳои илмӣ ва ҷамъбасти умумии натиҷаҳои таҳқиқот ҳангоми навиштани диссертатсия.

Наشري натиҷаҳои диссертатсия дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ. Муқаррароти асосии диссертатсия дар якҷанд мақолаҳои илмӣ муаллиф инъикос ёфтаанд. Аз ҷумла, мундариҷаи асосии рисолаи илмӣ дар 8 мақолаи илмӣ-методиӣ унвонҷӯ ба табъ расидааст, ки аз онҳо 5 мақола дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи феҳристи тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр гардида, 3 мақолаи дигар дар маҷмуаҳои маводи конференсияҳои илмӣ ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ ҷоп шудаанд.

Арзёбии мазмуни диссертатсия ва дараҷаи ба итмом расидани он. Мазмун ва сохтори диссертатсия ба мантиқи ҳалли пайдарҳамаи ҳадаф ва вазифаҳои гузошташудаи таҳқиқот пурра мутобиқат менамояд. Тартиби ҷойгиршавии мавод имкон медиҳад, ки масъалаҳои таҳқиқот ба таври марҳилавӣ, асоснок ва пайдарҳам баррасӣ гарданд. Диссертатсия аз муқаддима, се боб, зербобҳо, ҳулосаи ҳар як боб, ҳулосаи умумӣ, инчунин рӯйхати сарчашмаҳои истифодашуда иборат буда, қори илмӣ-таҳқиқотии мукамал ва ба анҷомрасонидашуда ба шумор меравад. Дар

оғози диссертатсия муқаддима ва тавсифи умумии таҳқиқот пешниҳод гардидаанд, ки дар онҳо мубрамаи ва зарурати таҳқиқи мавзуи рисола дараҷаи таҳқиқи масъалаи илмӣ, заминаҳои назариявӣ методологӣ, робитаи таҳқиқот бо барномаҳо ва мавзӯҳои илмӣ, инчунин мақсад, вазифаҳо, объект, мавзӯ, фарзия, марҳилаҳо, макон ва давраи гузаронидани таҳқиқот ба таври муфасссал шарҳ дода шудаанд.

Ҳамзамон, дар диссертатсия асосҳои назариявӣ ва методологии таҳқиқот, сарчашмаҳои маълумот, заминаҳои эмпирикӣ, навгонии илмӣ, нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда, аҳаммияти илмӣ, амалӣ ва иқтисодӣ, дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳо, мутобиқати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ, саҳми шахсии доктараи дараҷаи илмӣ, тарзи тасвир ва татбиқи натиҷаҳои таҳқиқот, интишороти илмӣ аз рӯйи мавзуи диссертатсия, инчунин сохтор ва ҳаҷми рисолаи илмӣ пурра инъикос ёфтаанд. Дар маҷмӯъ, мазмуни диссертатсия дорои пайдарҳамии мантиқӣ, пуррагии илмӣ ва тамомияти таҳқиқот буда, дараҷаи баланди ба итмом расидани қори илмӣ-таҳқиқотиро нишон медиҳад ва ба талаботи муқарраргардидаи қорҳои диссертатсионӣ ҷавобгӯ мебошад.

Дар муқаддима аҳаммияти мавзуи таҳқиқшаванда асоснок гардида, дараҷаи омӯзиши он мавриди арзёбӣ қарор гирифтааст. Ҳамчунин объект ва предмети таҳқиқот, мақсад ва вазифаҳои он, асосҳои назариявӣ методологӣ, навгонии илмӣ, инчунин аҳаммияти назариявӣ, амалӣ ва иқтисодии таҳқиқот муайян ва шарҳ дода шудаанд.

Сохтори диссертатсия. Рисола аз муқаддима, се боб, 9 зербоб, ҳулосаҳои ҳар як боб, ҳулосаи умумӣ, феҳристи адабиёти илмӣ ва 3 замиа иборат буда, инчунин 12 ҷадвал, 3 диаграмма ва 5 расмро дар бар мегирад. Рӯйхати адабиёт аз 199 номгӯи манбаъҳои илмӣ иборат мебошад. Ҳаҷми умумии диссертатсия 181 саҳифаи ҷопи компютериро ташкил медиҳад. Ҳар як баҳши диссертатсия бо мазмун ва мантиқи умумии таҳқиқот мутобиқат дошта, натиҷаҳои илмӣ бо далелҳои назариявӣ ва маълумоти таҷрибавӣ асоснок гардидаанд. Муаллиф дар баробари таҳлили назариявӣ ҷанбаҳои амалӣ ва методиро низ пешниҳод намудааст. Дар рисола амсилаи (моделӣ) педагогии оморасозии омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ барои истифодаи маводҳои видеоӣ таҳия гардида, дар раванди таълим санҷида шудааст ва натиҷаҳои мусбат ба даст оварда шудаанд. Ин ҳолат аз он шаҳодат медиҳад, ки қори илмӣ аз санҷиши таҷрибавӣ гузаштааст.

Хусусияти мусбати диссертатсия дар он аст, ки муаллиф усул ва воситаҳои методии истифодаи маводҳои видеоиро дар таълими забони

хориҷӣ асоснок намуда, тавсияҳои пешниҳодгардида метавонанд дар такмили барномаҳои таълимӣ, курсҳои бозомӯзии омӯзгорон ва фаъолияти амалии омӯзгорони ҷавон истифода шаванд. Ин ҷанба арзиши баланди амалии таҳқиқотро тасдиқ мекунад.

Бо вучуди дастовардҳои назаррас, баъзе ҷанбаҳои таҳқиқот метавонанд такмил дода шаванд. Аз ҷумла, таҳлили васеътар ва муқоисавии таҷрибаи хориҷӣ дар самти истифодаи маводҳои видеоӣ дар таълими забонҳои хориҷӣ, инчунин тавсеаи пойгоҳи таҷрибавӣ бо ҷалби муассисаҳои гуногуни таҳсилоти олии метавонад ба муқаммал гардидани таҳқиқот дар оянда мусоидат намояд.

Дар боби якум таҳти унвони «Асосҳои назариявии омодагии касбии омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ дар факултетҳои тахассусӣ» моҳият, мундариҷа ва аҳамияти омодагии касбии омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ баррасӣ гардидааст. Дар ин боб масъалаҳои назариявии таълими забонҳои хориҷӣ, нақши принципҳои муосири таълим ва аҳамияти ташаккули салоҳиятҳои касбӣ мавриди таҳлил қарор гирифтаанд. Ҳамзамон, имкониятҳои педагогии истифодаи маводҳои видеоӣ дар раванди таълим ва нақши онҳо дар баланд бардоштани сифати таҳсилот асоснок шудаанд.

Дар фасли якуми боб масъалаҳои марбут ба мақсад ва вазифаҳои таълими забони хориҷӣ дар факултетҳои тахассусӣ таҳлил гардида, таъсири истифодаи маводҳои видеоӣ ба фаъолсозии раванди таълим ва рушди малакаҳои муоширатии донишҷӯён нишон дода шудааст. Муаллиф таъкид менамояд, ки истифодаи мақсадноки маводҳои видеоӣ ба омӯзгор имконият медиҳад нақши роҳбалад ва ҷамоаангсозии раванди таълимиро иҷро намояд, ки он ба шароити муосири таҳсилоти олии мутобиқ мебошад.

Дар фасли дуввуми боби якум принципҳои таълими забонҳои хориҷӣ дар факултетҳои тахассусӣ баррасӣ шуда, нишон дода мешавад, ки татбиқи технологияҳои муосири таълимӣ, аз ҷумла маводҳои видеоӣ, яке аз омилҳои муҳимми баланд бардоштани самаранокии таълим ба шумор меравад. Омӯзгори оянда дар ин раванд ҳамзамон нақши ташкилкунанда, мушовир ва роҳбаладро иҷро намуда, фаъолияти таълимиро бо истифода аз василаҳои гуногуни педагогӣ ва методӣ ҷамоаанг месозад.

Дар идома, дар фасли сеюми боб нақши салоҳияти муоширатӣ дар таркиби салоҳиятҳои касбии омӯзгори ояндаи забони хориҷӣ таҳлил гардида, аҳамияти маводҳои видеоӣ дар рушди малакаҳои шунавоӣ, гуфторӣ ва муоширати воқеии забонӣ асоснок шудааст. Муаллиф нишон

медихад, ки истифодаи маводҳои видеоӣ ба ташаккули муҳити фаъоли таълимӣ ва ҷалби донишҷӯён ба фаъолияти мустақилонаи омӯзиш мусоидат менамояд.

Дар фасли чоруми боб усулҳои муосири таълими нутқи шифоҳии забони хориҷӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии баррасӣ шуда, имкониятҳои маводҳои видеоӣ ҳамчун воситаи самараноки рушди нутқи шифоҳӣ ва баланд бардоштани ҳавасмандии донишҷӯён нишон дода шудаанд. Ҳамзамон, зарурати истифодаи усулҳои муосири назорат ва баҳодиҳии дастовардҳои таълимӣ бо дарназардошти хусусиятҳои таълими забонҳои хориҷӣ асоснок мегардад.

Дар маҷмӯъ, боби якум заминаи назариявии таҳқиқотро ташкил дода, асосҳои илмӣ ва методии омӯзиши масъалаи омодагии касбии омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ ба истифодаи маводҳои видеоиро дар фаъолияти касбӣ фароҳам меорад.

Дар боби дуюм таҳти унвони «Хусусиятҳои фароҳам овардани шароитҳои педагогӣ барои истифодабарии маводи видеоӣ дар раванди таълими забонҳои хориҷӣ» ҷанбаҳои назариявӣ ва амалии ташкили шароитҳои педагогии истифодаи маводҳои видеоӣ дар раванди таълими забонҳои хориҷӣ мавриди таҳлили ҳамаҷониба қарор гирифтаанд. Муаллиф масъалаҳои марбут ба имкониятҳо ва маҳдудиятҳои татбиқи маводҳои видеоиро дар муҳити таълимӣ бо назардошти шароити муассисаҳои таҳсилоти олии баррасӣ намудааст.

Дар фасли якуми боб (2.1) имконот ва мушкилоти истифодабарии маводи видеоӣ дар таълими забонҳои хориҷӣ таҳлил гардида, афзалиятҳои педагогии маводҳои видеоӣ дар рушди малакаҳои коммуникативӣ, фаъолсозии раванди таълим ва баланд бардоштани ҳавасмандии донишҷӯён асоснок шудаанд. Ҳамзамон, муаллиф ба мушкилоти ташкиливу методӣ, сатҳи омодагии омӯзгорон ва норасоии захираҳои таълимӣ ишора намуда, зарурати муносибати илмӣ ва мақсаднокро дар истифодаи маводҳои видеоӣ таъкид мекунад.

Дар фасли дуюми боб (2.2) масъалаи тайёрии касбии омӯзгорони ояндаи забонҳои хориҷӣ ба истифодабарии маводи видеоӣ баррасӣ шуда, нишон дода мешавад, ки самаранокии истифодаи ин василаҳо пеш аз ҳама аз сатҳи омодагии касбӣ, педагогӣ ва технологӣ вобаста аст. Муаллиф равшан месозад, ки омӯзгори оянда бояд дорои дониш, малака ва муносибати касбӣ нисбат ба интиҳоби дуруст ва истифодаи мақсадноки маводҳои видеоӣ бошад.

Дар фасли сеюми боб (2.3) хусусиятҳои тайёрии методии омӯзгорони ояндаи забонҳои хориҷӣ вобаста ба интиҳоб ва ташкили қор

бо маводи видеоӣ дар фаъолияти касбӣ таҳлил шудаанд. Муаллиф ба масъалаҳои банақшагирии дарс, мутобиқсозии маводҳои видеоӣ ба мақсадҳои таълим, хусусиятҳои синнусоли донишҷӯён ва талаботи барномаҳои таълимӣ таваҷҷуҳ зоҳир намуда, нақши тайёрии методиро ҳамчун омили калидии истифодаи самараноки маводҳои видеоӣ асоснок менамояд.

Дар маҷмӯъ, **боби дуюм** барои ташаккули заминаи назариявӣ амалии таҳқиқот аҳамияти муҳим дошта, шароитҳои педагогии истифодаи самараноки маводҳои видеоиро дар таълими забонҳои хориҷӣ муайян ва асоснок менамояд.

Дар **боби сеюм** таҳти унвони «Санҷиши таҷрибавӣ самаранокии шароитҳои педагогии омода намудани омӯзгорони ояндаи забонҳои хориҷӣ барои истифодабарии маводи видеоӣ дар фаъолияти касбӣ» натиҷаҳои марҳилаи таҷрибавӣ тадқиқотии таҳқиқот инъикос ёфта, самаранокии шароитҳои педагогии пешниҳодгардида дар раванди таълими забони англисӣ мавриди санҷиш ва таҳлил қарор гирифтааст. Дар ин боб тавассути истифодаи усулҳои фаъол ва маводҳои видеоӣ таъсири онҳо ба рушди малакаҳои нутқӣ ва омодагии касбии омӯзгорони оянда арзёбӣ карда мешавад.

Дар **фасли якуми боб (3.1)** масъалаи истифодаи амалии маводи видеоӣ ҳангоми татбиқи усулҳои фаъол дар таълими забони англисӣ баррасӣ гардида, роҳҳо ва шаклҳои воридсозии маводҳои видеоӣ ба раванди дарс нишон дода мешаванд. Муаллиф истифодаи усулҳои фаъол, аз қабili муҳокима, корҳои гурӯҳӣ, бозии нақшҳо ва таҳлили вазъиятҳоро дар асоси маводҳои видеоӣ асоснок намуда, нақши онҳо дар фаъолсозии донишҷӯён ва баланд бардоштани сатҳи иштироки онҳо дар раванди таълимиро таъкид менамояд. Ҳамзамон, самаранокии маводҳои видеоӣ ҳамчун воситаи тақмилдиҳандаи муҳити коммуникативии таълимӣ нишон дода мешавад.

Дар **фасли дуюми боб (3.2)** натиҷаҳои истифодабарии маводи видеоӣ дар дарсҳои амалии нутқи забони англисӣ таҳлил гардида, тағйироти сифатӣ ва миқдорӣ дар сатҳи рушди малакаҳои нутқии донишҷӯён ҷамъбаст мегарданд. Дар ин замина, натиҷаҳои таҷриба нишон медиҳанд, ки истифодаи мунтазам ва мақсадноки маводҳои видеоӣ ба беҳтар шудани фаҳмиши шунавоӣ, густариши луғат, рушди нутқи шифоҳӣ ва афзоиши ҳавасмандии донишҷӯён мусоидат менамояд. Муаллиф бо таъкид ба маълумоти таҷрибавӣ самаранокии шароитҳои педагогии пешниҳодшударо тасдиқ намуда, аҳамияти онҳоро барои омодагисозии омӯзгорони ояндаи забонҳои хориҷӣ нишон медиҳад.

Дар маҷмӯъ, **боби сеюм** аҳаммияти амалӣ дошта, дурустии фарзияҳои таҳқиқотро тасдиқ менамояд ва собит месозад, ки фароҳам овардани шароитҳои педагогии мувофиқ ва истифодаи оқилонаи маводҳои видеоӣ дар раванди таълим ба баланд бардоштани сифати омодагии касбии омӯзгорони ояндаи забонҳои хориҷӣ мусоидат мекунад.

Диссертатсияи муҳаққиқ бо мазмуни баланд, услуби илмӣ устувор ва таҳлилҳои воқеӣ таҳия гардидааст. Ҳар як қисмати рисолаи илмӣ бо далелҳои назариявӣ ва натиҷаҳои амалии таҳқиқот ба таври асоснок шарҳ дода шудааст. Муаллиф тавонистааст равиши мукаммали таҳқиқоти педагогиро дар амал татбиқ намуда, масъалаҳои баррасишударо дар ҳамбастагӣ бо ҳадафу вазифаҳои таҳқиқот таҳлил намояд. Сохтори диссертатсия мантиқан дуруст буда ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пурра мутобиқ мебошад. Дар асоси натиҷаҳои таҳқиқот аз рӯйи мавзӯи диссертатсия 8 мақолаи илмӣ-методӣ ба таъб расидаанд, аз ҷумла 5 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи феҳристи тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 3 мақола дар маҷмуаҳои маводи конференсияҳои илмӣ. Ҳамчунин, муаллиф дар як қатор конференсияҳои илмӣ ширкат варзида, бо натиҷаҳои таҳқиқоти худ баромад намудааст, ки ин аз пазируфта шудани натиҷаҳои таҳқиқот аз ҷониби ҷомеаи илмӣ шаҳодат медиҳад.

Эрод ва камбудиҳо ба диссертатсия.

1. Хуб мешуд, агар дар рисола таҷрибаи муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ оид ба истифодаи маводҳои видеоӣ дар шароити гуногуни таълимӣ ба таври фарохтар таҳлил гардида, муқоисаи онҳо пешниҳод мегардид.
2. Дар ҳолати равшантар нишон додани мушкилот ва маҳдудиятҳои истифодаи маводҳои видеоӣ дар фаъолияти таълимии омӯзгорони ояндаи забонҳои хориҷӣ, имконият фароҳам меомад, ки ҷанбаҳои интиқодӣ ва амалии таҳқиқот боз ҳам тақвият ёбанд.
3. Таҳқиқот асосан ба адабиёти миллӣ ва теъдоди маҳдуди манбаъҳои хориҷӣ таъя намудааст, дар ҳоле ки таҷриба ва дастовардҳои кишварҳои пешрафта дар самти истифодаи технологияҳои рақамӣ ва маводҳои видеоӣ дар таълими забонҳои хориҷӣ метавонистанд васеътар мавриди таҳлил қарор гиранд.

Нуктаҳои зикршуда хусусияти тавсиявӣ дошта, метавонанд ба осонӣ ислоҳи худро ёбанд ва онҳо ба муҳтаво, мазмун ва арзиши умумии диссертатсия таъсири ҷиддӣ намерасонанд.

Автореферат бо забонҳои тоҷикӣ ва русӣ муҳтавои асосии диссертатсияро ба таври пурра инъикос менамояд. Ҳамчунин, дар

мақолаҳои илмӣ муаллиф масъалаҳо ва натиҷаҳои асосии таҳқиқот инъикоси худро ёфтаанд.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Диссертатсия ва автореферати он (ба забонҳои тоҷикӣ ва русӣ) мутобиқи талаботи «Дастурамал дар бораи тартиби барасмиятдарории диссертатсияҳо ва авторефератҳо» ва банди 54-и «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 (бо тағйири иловаҳо аз 26 июни соли 2023, №295) тасдиқ шудааст, таҳия ва ба тартиб дароварда шудаанд. Натиҷаҳои бадастомада, дараҷаи эътимоднокии онҳо, хулосаҳо ва тавсияҳо тибқи талаботи Комиссия ва Дастурамали мазкур аз ҷиҳати илмӣ-методӣ асоснок гардида, бо маводи назариявӣ амалӣ, мисолҳо, ҷадвалҳо ва диаграммаҳо ба андозаи кофӣ таъмин мебошанд. Диссертатсия мутобиқи муқаррароти амалкунанда бо забони равону фаҳмо навишта шуда, риояи пайдарҳамии мантиқӣ ва муттасилӣ дар таҳия ва ҷобачогузории қисмҳои алоҳидаи он пурра таъмин гардидааст.

Мутобиқати таҳассуси илмӣ довталаб ба дараҷаи илмӣ. Мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионӣ - «Шароитҳои педагогии омода кардани омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ барои истифодабарии маводҳои видеоӣ дар фаъолияти касбӣ» - пурра ба талаботи таҳассуси илмӣ 5.3. Педагогика (5.3.10.9. Назария ва технологияҳои таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ)) мувофиқат намуда, барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ пешниҳод гардидааст.

Хулоса, диссертатсияи Назарзода Нигина Раим дар мавзӯи «Шароитҳои педагогии омода кардани омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ барои истифодабарии маводҳои видеоӣ дар фаъолияти касбӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 5.3. Педагогика (5.3.10.9. Назария ва технологияи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ)) пешниҳод гардидааст, ба талаботи «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 (бо тағйири иловаҳо аз 26.06.2023, №295) тасдиқ шудааст, пурра ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ мебошад.

Такриз аз тарафи эксперт, номзади илмҳои педагогӣ, дотсенти кафедраи умумидонишгоҳии педагогикаи Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни Самиев Тохирҷон мураттаб шудааст. Такризи муассисаи пешбар дар ҷаласаи кафедраи умумидонишгоҳии педагогикаи Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни, ки дар он довталаби дараҷаи илмӣ Назарзода Нигина Раим иштирок ва бо маъруза баромад намуд, баррасӣ ва

тасдиқ шудааст. Дар чаласаи кафедраи умумидонишгоҳии педагогикаи Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни 15 нафар устодону омӯзгорон иштирок намуданд.

Натиҷаи овоздихӣ: "тарафдор" - 15 нафар, "бетараф" - нест, "муқобил" - нест. (Қарори чаласаи кафедраи умумидонишгоҳии педагогикаи Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни аз 28 январи соли 2026, №12/1).

Раиси чаласа:

мудири кафедраи умумидонишгоҳии педагогикаи Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айни номзади илмҳои педагогӣ, дотсент

Мансурова Чамила
Сулаймоновна

Эксперти таҳқиқоти диссертатсионӣ, дотсенти кафедраи умумидонишгоҳии педагогикаи Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айни номзади илмҳои педагогӣ

Самиев Тоҳирҷон
Абдусаматович

Котиби илмӣ чаласа:
номзади илмҳои педагогӣ
28.01. 2026

Арбобова Фароғат
Анваровна

Имзои Ҷ.С. Мансурова, Т.А., Самиев ва Ф.А. Арбобоваро тасдиқ мекунам.

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси ДДОТ ба номи С. Айни

Қодирзода Сайвалӣ
Муҳибулло

Суроғи муассисаи пешбар: 734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 121;
Тел: +992 (37) 224 13 83, E-mail: info@mail.ru, www.tgpu.tj